

Wrocław 2021 -06- 13

dr hab. Barbara Rogowska

Instytut Politologii

Uniwersytet Wrocławski

Ocena dorobku naukowego dr. Marty Kani

Ocena dorobku naukowego dr. Marty Kani przygotowana w związku z wszczętą procedurą ubiegania się o stopień naukowy dra habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o polityce.

Na treść tej oceny złożyły się wnioski z lektury prac składających się na dorobek Habilitanta, wnioski wynikające z oceny nadesłanej dokumentacji, zwłaszcza autoreferatu, wykazu publikacji, a także informacji o działalności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzującej naukę oraz udziale w konferencjach naukowych.

Recenzja została sporządzona w ramach postępowania habilitacyjnego. Kryterium oceny stanowi art.16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. W Dz. U. z 2016 r. poz. 1311. Habilitantka wskazała jako osiągnięcie stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego na podstawie osiągnięcia naukowego Pt. Polityka wobec dziedzictwa prekolumbijskiego na terenie Peru w XIX-XXI wieku: nacjonalizm, monumentalizacja - partycypacja. Na wspomniane osiągnięcie naukowe składają się monografie : 1. Prekolumbijski image Peru. Rola archeologii i dziedzictwa inkaskiego w kształtowaniu peruwiańskiej tożsamości narodowej . Studia Latynoamerykańskie UJ, vol. 12, Wyd. Universitas, Kraków 2010; 2. Machupicchu: między archeologią i polityką. Studia Latynoamerykańskie UJ, vol. 13, Wyd. Universitas, Kraków 2013; 3. Projekt Qhapaq Nan. Wyzwania nowego modelu polityki wobec dziedzictwa kulturowego ludów tubylczych, Seria Societas, 126, Księgarnia Akademicka, Kraków 2019

I. Ocena osiągnięcia naukowego Pt. Polityka wobec dziedzictwa prekolumbijskiego na terenie Peru w XIX-XXI wieku: nacjonalizm, monumentalizacja - partycypacja.

Habilitantka wskazała trzy publikacje jako osiągnięcie naukowe będące podstawą postępowania habilitacyjnego (art.16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. W Dz. U. z 2016 r. poz. 1311). Za osiągnięcie naukowe zrealizowane po uzyskaniu stopnia doktora, stanowiącego znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny naukowej uznała trzy monografie naukowe: 1. Prekolumbijski image Peru. Rola

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59

fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

archeologii i dziedzictwa inkaskiego w kształtowaniu peruwiańskiej tożsamości narodowej . Studia Latinoamerykańskie UJ, vol. 12, Wyd. Universitas, Kraków 2010; 2. Machupicchu: między archeologią i polityką. Studia Latinoamerykańskie UJ, vol. 13, Wyd. Universitas, Kraków 2013; 3. Projekt Qhapaq Nan. Wyzwania nowego modelu polityki wobec dziedzictwa kulturowego ludów tubylczych, Seria Societas, 126, Księgarnia Akademicka, Kraków 2019.

Prace są efektem wieloletnich badań Habilitantki (2009-2019, również empirycznych nad tym w jaki sposób prekolumbijska przeszłość Peru stała się ważnym składnikiem polityki historycznej oraz kształtowania tożsamości i sposobu definiowania koncepcji narodu peruwiańskiego w XIX i XX wieku i na początku XXI wieku. Należą do zagadnień aktualnych i studiów nad dziedzictwem kulturowym w Peru i w części w Ameryce Łacińskiej.

W pracy pt. Prekolumbijski image Peru. Rola archeologii i dziedzictwa inkaskiego w kształtowaniu peruwiańskiej tożsamości narodowej. Studia Latinoamerykańskie UJ, vol. 12, Wyd. Universitas, Kraków 2010 wskazanej jako podstawowe osiągnięcie w postępowaniu habilitacyjnym niezbędne jest wyraźne określenie celu, problemów badawczych, czytelne przedstawienie hipotez roboczych (postulatów, pytań badawczych), metod jakie zostaną wykorzystane w pracy. Autorka wskazała cele pracy, określiła obszar problemu badawczego. Celem było pokazanie w jaki sposób prekolumbijska przeszłość Peru, dzięki efektom archeologii, stała się ważnym elementem polityki narodowościowej, historycznej i instrumentem ideologicznym oraz politycznym ideologów narodowych, wywodzących się, w procesie kształtowania, formowania podstaw tożsamości narodu peruwiańskiego i kreowania wyobrażeń na temat charakteru narodu peruwiańskiego na przełomie XIX, XX i XXI wieku. Celem było także odtworzenie procesów kształtowania świadomości istnienia dziedzictwa archeologicznego Peru. Habilitantka postawiła pytanie o rolę tradycji pamięci i mitu narodowego odwołującego się do mitu tzw. złotej epoki w kształtowaniu tożsamości narodowej mieszkańców Peru i kreowaniu image Peru wewnątrz państwa, jak i na świecie. Zadała również pytanie o skutki zastosowania prekolumbijskiego image narodu peruwiańskiego. Postawione pytania badawcze obejmują złożone zjawiska i procesy i są zasadne.

We wstępie poza sformułowaniem celu i postawieniem kilku pytań badawczych zabrakło omówienia metodologii badań i stanu badań oraz omówienia struktury pracy, wymieniając zawartość treściową. W autoreferacie w toku dalszego wywodu wskazano, że na potrzeby pracy przyjęto różnorodną metodologię. Krótko przedstawiono metodę historyczną, analizę instytucjonalno-prawną, badania jakościowe. Pozostałe metody zostały jedynie wymienione, które jak zapewniono, wykorzystano w pracy. Założenia metodologiczne

zostały w rozprawie wyłożone nader skromnie i w sposób mało przejrzysty. Zabrakło dokładnego wskazania w jaki sposób i do zbadania jakich zagadnień zostały wykorzystane. Przytoczone wyjaśnienia nie są wystarczające, gdyż wyliczenie kilku metod, z obszaru nauk społecznych i humanistycznych, bez uzasadnienia, nie pozwala na jednoznaczną ocenę metodologicznego charakteru publikacji. Nie wskazano sposobów ich zastosowania. Pominięcie kwestii metodologicznych może świadczyć o niewielkiej orientacji w tej materii. Politolodzy zwykle budują konstrukcje teoretyczne i weryfikują ich funkcje.

Habilitantka nie sprecyzowała kryteriów, przy pomocy których zamierzała dokonać bilansu podejmowanych działań badawczych, ani w jaki sposób dokona pomiaru skuteczności polityki etnicznej. Nie pokazano także sposobów weryfikacji hipotez ani tez.

W autoreferacie scharakteryzowano także częściowo stan badań, „archiwalne i współczesne dokumenty administracji peruwiańskiej”, ale bez szczegółowych informacji jakie dokumenty, jakich organów administracji, zostały wykorzystane, ani w jaki sposób dokonano weryfikacji i falsyfikacji. Habilitantka odniosła się tylko do tematycznego ujęcia, stwierdzając że były to dokumenty „odnoszące się do instytucjonalizacji badań archeologicznych i narodowego muzealni oraz ochrony i zabezpieczenia dziedzictwa kulturowego Peru”.

Habilitantka pokazała w sposób precyzyjny, uwzględniający szerokie tło historyczne, społeczne, polityczne, intelektualne, artystyczne i obyczajowe, proces kształtowania ideologii narodowych w Ameryce Łacińskiej, w szczególności w Peru. Za interesujące należy uznać konstatacje dotyczące związków, relacji zachodzących między polityką a archeologią, nurtami intelektualnymi, artystycznymi z jednej strony rekonstruujące proces kształtowania narodu peruwiańskiego a z drugiej przemiany polityki ideologów narodowych. Publikacja ta odnosi się do elementów polityki narodowościowej (etnicznej) w Peru, uwzględniającej procesy formowania podstaw tożsamości narodu peruwiańskiego (kształtowania tożsamości narodowej Peru) i kreowania wyobrażeń charakteru narodowego Peruwiańczyków na przestrzeni XVIII, XIX, XX i początku XXI wieku. Poczynając od koncepcji oświeceniowych, które wykształciły rodzaj renesansu inkaskiego Praca porusza tematykę związków zachodzących między polityką a archeologią. Pokazuje potencjał manipulacyjny tkwiący w interpretowaniu wyników badań archeologicznych, ale i przedmiotu badań tej dyscypliny. Autorka dowodzi rzeczowo, iż archeologia jest nie tylko instrumentem poznania, ale jest zwykle uwikłana w proces sprawowania władzy, jako jeden z wielu (obok historii, sztuki, literatury, malarstwa, muzyki) instrumentów. Pracę wzbogacono o liczne przykłady historyczne wykorzystywania archeologii (np. archeologii kolonialnej, archeologii imperialnej, archeologii narodowej, archeologii

nacjonalistycznej) przez ruchy polityczne w Europie i Amerykach uwzględniając konteksty społeczno-polityczne. Dr Marta Kania wnikliwie odtworzyła procesy odrzucania, to włączania, w różnych konfiguracjach, tradycji i kultury rdzennych mieszkańców Peru i szerzej Ameryki Łacińskiej.

Habilitantka nie tylko odtworzyła proces kształtowania się na przestrzeni wieków tożsamości narodowej (bez wskazania konkretnych przykładów różnorodnych etnicznie, klasowo, religijnie, rasowo grup) a odnoszących się do ludności kreolskiej, imigrantów europejskich, ludności rdzennej, Indian, ludności afrykańskiej, ale pokazała kreowanie tożsamości przez różne podmioty uwikłane w politykę, konteksty społeczne, kulturalne, intelektualne, jakie miały miejsce w poszczególnych epokach. Udało się odtworzyć warunki towarzyszące procesom kształtowania tożsamości uwzględniając przemiany świadomości, przemiany zachodzące w kulturze, prądów umysłowych obecnych poszczególnych epokach, płynących z Europy i ich lokalne sposoby adaptacji, pytania stawiane przez polityków, ideologów, intelektualistów oraz dyskusje filozoficzno - społeczne.

Poczynając od uzyskania niepodległości i problemów przed jakimi stanęło nowe państwo, zróżnicowane i podzielone, okazano w jaki sposób identyfikowanie z państwem wpłynęło na kształt zbiorowej wspólnoty, narodu. Od podziału rasowego i akceptacji czystości rasowej, przez potrzebę „wybielenia” mieszkańców Ameryki Łacińskiej, negacji metysażu, wyłączenie ludności rdzennej i ludności kolorowej ze wspólnoty narodowej, przez emancypację narodów, antyhispanizm, modernizm, nacjonalizm kulturowy, nacjonalizm metyski, po odkrywanie rdzennych wartości kulturowych ludności rdzennej, metysaż ras i kultur, indigenizm. Specyficzna sytuacja w Peru polegała na zachowaniu, mimo licznych prób asymilacji, akulturacji, różnorodnych grup etnicznych, ale też społecznych i kulturowych, i antagonizmów, również ekonomicznych, co dodatkowo zaburzało proces integracji narodowej Peru. Na przykład uprawianie kultu starożytności inkaskiej bez uwzględniania ludności rdzennej. Habilitantce udało się również pokazać, na kilku przykładach, mechanizmy zarządzania polityką i manipulacji tradycją, odtworzyła proces wyodrębniania różnych tradycji w zależności od politycznych czy ideologicznych potrzeb. Szczegółowo zaprezentowano historię kształtowania peruwiańskiej tożsamości narodowej. Zrekonstruowano proces rozwoju dyscypliny naukowej – archeologii wraz z rozwojem muzealnictwa i ustawodawstwa na rzecz ochrony dziedzictwa historycznego. Odkrycia archeologiczne pokazały bogactwo kulturowe imperium Inków, ale i kultury andyjskiej i zostały wykorzystane do uznania historii prekolumbijskiej za część narodowej historii narodu peruwiańskiego. Polityka archeologiczna miała także wymiar instytucjonalny i prawny w postaci powoływania instytucji kultury zajmujących się prezentacją, edukacją, ochroną zabytków. Pokazano

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59

fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

wypreparowaną „złotą epokę”, inkaizację, aztekizację i ich wykorzystanie w celach politycznych, poprzez procesy interpretacyjne, kształtowanie określonych wyobrażeń na temat historii (spreparowanej, wyeliminowanej w zależności od tego, które ruchy, partie polityczne z nie korzystały). Na przykład lewicowi intelektualiści pokazywali „złotą epokę” jako przykład komunizmu, wywodzący się z tradycji, z ewolucji rdzennego indiańskiego komunizmu do współczesnego socjalizmu. Habilitantka pokazała (na wybranych przykładach) wykorzystanie tradycji sztuki prekolumbijskiej we współczesnej sztuce, utrwalające tematycznie przyjętą wersję historii. Każda opisywana epoka kształtująca zmiany społeczne, ideologiczne wpływały na pojmowanie wybranych fragmentów historii i jednocześnie warunkowały dalszy rozwój nauk humanistycznych i społecznych (w tym historycznych i archeologicznych). Habilitantka, uwzględniając szeroki kontekst społeczny, polityczny, intelektualny pokazała próbę budowy tradycji narodowych, uwzględniając zarówno wybrane elementy z przeszłości, jak i ich wykorzystanie do tworzenia współczesnej tradycji narodowej, tworząc określone wyobrażenia nt. Peru i upowszechniając w przestrzeni publicznej. Pokazano jak władza polityczna sprawująca nadzór nad archeologią i historią wykorzystuje różnorodne instrumenty do kreacji mitotwórczych, utopijne wersje przeszłości do bieżących celów politycznych. Habilitantka udzieliła odpowiedzi na postawione pytania, nie tylko w formie opisowej, ale także analitycznej.

Konstrukcja pracy jest prawidłowa, spójna. Układ problemowo – rzeczowy, w większości osadzony w chronologii. Zakres chronologiczny zainteresowań badawczych Habilitantki obejmuje przełom wieków XIX, XX i XXI, ale z uwzględnieniem skutków oświecenia, co wydaje się być ważne, pozwala uchwycić proces przemiany procesów myślowych, kalkulacji politycznych, utrwalaonych stereotypów w procesach narodziwórczych i kształtowania tradycji.

Habilitantka posługuje się w pracy naukowym stylem językowym. Pracę cechuje poprawna stylistyka i widoczna dbałość o poprawność merytoryczną. Od ubiegającej się o stopień naukowy Habilitantki wymaga się nie tylko znajomości literatury przedmiotu, ale i umiejętności dokonania krytycznej oceny zawartości poszczególnych tekstów. Autorka pokazała, że potrafi nie tylko przytoczyć obecne w literaturze przedmiotu konstatacje, ale potrafi podjąć dyskusję, zwłaszcza w obszarze definiowania poszczególnych kategorii badawczych. Co prawda zabrakło szerszej wykładni stanu badań, ale weszła w rodzaj polemiki naukowej. Podstawą źródłową pracy są nie tylko publikacje polskie i zagraniczne, ale także oficjalne dokumenty pozyskane drogą konsultacji i kwerendy bibliotecznej i archiwalnej w Pontifica Universidad Catolica Del Peru, Biblioteca Nacional del Peru, Instituto Nacional de Cultura w Limie, Universidad Nacional San Antonio Abad w Cusco, Ibero-Amerikanisches Institut Preussischer Kulturbesitz w Berlinie.

Strona techniczna pracy nie budzi zastrzeżeń. Przypisy sporządzono prawidłowo. Przypisy merytoryczne, uzupełniające, ciekawe poznawczo, potwierdzają bardzo dobrą znajomość przedmiotu badań. W omawianej pracy zamieszczono obszerną bibliografię, która dowodzi rozeznania Autorki w literaturze przedmiotu. Wydzielono poszczególne części, jak źródła, dokumenty, artykuły prasowe oraz monografie i opracowania, adresy internetowe. Strona formalna pracy jest poprawna warsztatowo. Zastosowana forma zapisu potwierdza merytoryczne i warsztatowe przygotowanie Habilitantki do pracy naukowej. Niewątpliwie świadczą o dobrym opanowaniu przez Habilitantkę opisywanej materii, spełniają rolę w zakresie informacyjnym i faktograficznych uzupełnień, a nawet funkcje przyczynkarskich komentarzy poszerzających wykład główny.

Problematykę pracy wskazanej jako osiągnięcie należy uznać za oryginalną, co zostało już wyrażone. Poruszona tematyka jest co prawda obecna w literaturze, ale w postaci częściowych analiz. Na uwagę i na pozytywną ocenę zasługuje wartościowy, rozległy materiał faktograficzny, jaki został wykorzystany w pracy. Z uznaniem należy odnotować szeroki zakres problematyki, która stała się przedmiotem opisu i analizy. Z pewnością zebrane i przeanalizowane przez Autorkę dane dają pogłębioną wykładnię. Praca pokazuje nie tylko doskonale przygotowanie teoretyczne do badań z zakresu historii kultury Europy i Ameryki Łacińskiej, ale i z zakresu archeologii, kulturoznawstwa, a częściowo i nauk o polityce.

Mimo wspomnianych mankamentów metodologicznych praca, zawiera analizę krytyczną, dyskusje i polemiki naukowe. Habilitantka w pracy wskazanej jako osiągnięcie i autoreferacie posługiwała się poszczególnymi kategoriami dowodząc znajomości siatki pojęciowej nauk humanistycznych i społecznych.

Cechą zastosowanej przez Habilitantkę narracji są dookreślenia omawianych zagadnień, często na szerokim historycznym i politycznym tle. Poszczególne kategorie zostały opracowane szczegółowo, obejmując różnorodne poboczne zagadnienia, usytuowane precyzyjnie w ramach czasowych.

Zamieszczone w zakończeniu konkluzje mają charakter syntetyczny, zachowując poziom merytoryczny. Zakończenie (bardziej niż wstęp) spełnia przypisane mu funkcje konkluzji, tezewego (komentarzowego) podsumowania pracy, określenia w jakim stopniu zrealizowany został określony we wstępie cel badawczy i co realizacja ta przyniosła w sensie oryginalnych ustaleń, wkładu w naukę.

Druga praca uznana przez Habilitantkę za osiągnięcie naukowe pt. Machupicchu: między archeologią i polityką. *Studia Latinoamerykańskie UJ*, vol. 13, Wyd. Universitas, Kraków 2013 obejmuje, zgodnie z zapowiedzią w pracy i autoreferacie szeroki obszar przedmiotowy. Autorka stwierdziła, że tematem tej publikacji są kontrowersje, które pojawiły się z okazji 100 -lecia odkrycia Machupicchu dla świata. Celem

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59
fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

miało być pokazanie miejsca Machupicchu we współczesnej debacie o tożsamości peruwiańskiej, połączonej z polityką kulturalną poszczególnych ekip rządzących w Peru, zagadnienie instytucjonalnej i prawnej ochrony i zabezpieczenia Machupicchu przed masową turystyką, niszczeniem, kradzieżami, a także walki między władzą centralną a władzą regionalną (na przykładzie polityki regionalnej Departamentu Cusco). Na uwagę zasługują pytania badawcze o to do kogo należą i gdzie powinny być zabytki, przeszłość i jej symbole, kto ma prawo do własności dziedzictwa kulturowego, które wpisują się w trwającą od wielu lat dyskusję na forum organizacji międzynarodowych o kształt zabezpieczenia dziedzictwa kulturowego i naturalnego na świecie.

Konstrukcja pracy nie budzi zastrzeżeń, aczkolwiek liczne powtórzenia wskazują, że praca nie jest tak przejrzysta, jak to sugeruje spis treści. Układ pracy ma charakter problemowo – rzeczowy, ale w większości przypadków mocno zanurzony w chronologii. We wprowadzeniu zabrakło omówienia struktury pracy, na rzecz krótkiego opisu zawartości. Zakres chronologiczny zainteresowań badawczych Habilitantki, obejmuje XX i XXI wiek, z licznymi odniesieniami do poprzedniej XIX wiecznej epoki. Habilitantka posługuje się w pracy naukowym stylem językowym. Pracę cechuje poprawna narracja i widoczna dbałość o poprawność merytoryczną, mimo to w pracy zdarzają się potoczny.

Autorka umiejętnie potrafiła skorzystać z dostępnych publikacji. Natomiast nie sporządziła pełnego przedstawienia zawartości literatury przedmiotu. W większości przypadków ograniczyła się do przytoczenia prac, wyliczenia badaczy zajmujących się tą problematyką. Na uwagę zasługuje bogata bibliografia, polska, hiszpańska, angielska, skorzystanie z materiałów i dokumentów peruwiańskich. Podstawą źródłową pracy są oficjalne dokumenty i materiały z Biblioteki Muncypalnej w Cusco, Biblioteca Nacional del Peru, Instituto Nacional de Cultura w Limie, Biblioteca Universidad Nacional San Antonio Abad w Cusco, Ibero-Amerikanisches Institut Preussischer Kulturbesitz w Berlinie oraz znane akty prawne wydawane przez organizacje międzynarodowe.

W publikacji nie przedstawiono założeń metodologicznych. Dr Marta Kania wymieniła w autoreferacie metody, którymi się posłużyła w toku postępowania badawczego: instytucjonalno-prawną, źródłową, danych zastanych, historyczną, biograficzną, dyskursu publicznego i badania jakościowe. Zabrakło szczegółowego pokazania sposobów zastosowania poszczególnych metod do zbadania określonych zagadnień. Krótko tylko wyjaśniono zastosowanie metody historycznej i biograficznej. Przytoczone wyjaśnienia nie są wystarczające. Wyliczenie kilku metod, z obszaru nauk społecznych i humanistycznych, bez uzasadnienia, nie pozwala na jednoznaczną ocenę metodologicznego charakteru publikacji. Nie wskazano sposobów ich zastosowania.

Strona techniczna i formalna pracy poprawna warsztatowo. Przypisy sporządzono poprawnie, również przypisy merytoryczne. Także bibliografia poprawna, aczkolwiek można się zastanawiać dlaczego łącznie potraktowano prasę i dokumenty. Dla większej przejrzystości byłoby wskazane klasyczne wyodrębnienie źródeł, dokumentów.

Problematyka pracy wskazanej jako osiągnięcie dotycząca stanowiska archeologicznego Machupicchu była wielokrotnie eksplorowana przez różnych badaczy. Ale ze względu na liczne konotacje jest znacznie szerszym opracowaniem. Na uwagę i na pozytywną ocenę zasługuje wartościowy, rozległy materiał faktograficzny, jaki został wykorzystany w pracy. Z uznaniem należy odnotować szeroki zakres problematyki, która stała się przedmiotem opisu i analizy. Z pewnością zebrane przez Autorkę dane mogą być wstępem do pogłębionej analizy i syntezy polityki etnicznej, polityki kulturalnej Peru w ujęciu politologicznym.

W publikacji opisano szczegółowo obchody 100 odkrycia Machupicchu, w tym liczne formy i inscenizacje. Autorka podjęła się zadania pokazania kontrowersji zarówno wokół daty odkrycia Machupicchu, jak i sposobów wykorzystania wybranych elementów tradycji inkaskich do walki politycznej, wyborczej. Równie obszerny fragment poświęcono próbie odzyskania kolekcji z Machupicchu (próba rekonstrukcji procesów negocjacyjnych) lub wywiezionych poza granice Peru. Przez wszystkie wątki przewija się cały czas motyw tożsamości peruwiańskiej. Podjęta przez Habilitantkę próba rewizji mitu o amerykańskich odkrywcach Machupicchu w niewielkim stopniu dotyczy polityki jako *politicis*, to raczej historia odkryć, ekspedycji, ich uwikłanie społeczne, ekonomiczne z elementami politycznych uwarunkowań, które przedstawiono dość schematycznie.

Przedmiot badań oscyluje wokół polityki i archeologii, wchodzących w skład polityki kulturalnej poszczególnych rządów Peru (w rozumieniu *policy*). W pracy zabrakło zdefiniowania tej kategorii, jej założeń i kierunków, a także systematycznego wykładu dotyczącego udziału Peru w międzynarodowych stosunkach kulturalnych i związanych z nimi umów bilateralnych i międzynarodowych. Nie wskazano na zmiany normatywne czy polityczne, które uprawniałyby do uznania że zmieniły się cele lub kierunki polityki etnicznej. Przy prezentacji negocjacji prowadzonych przez Uniwersytet Yale i przedstawicieli rządu peruwiańskiego dobrze byłoby wspomnieć jakie umowy miały (lub nie miały) podpisane USA i Peru. Gdyż to one generowały określone warunki graniczne. Nie zdefiniowano kategorii polityka kulturalna. Poza tym Habilitantka używa wymiennie wyrażenia polityka kulturowa i polityka kulturalna. Nie zaprezentowano na przestrzeni lat założeń polityki kulturalnej, tylko skupiono się na jej fragmentach, co uniemożliwia ustalenie kierunków, zasad i instrumentów polityki kulturalnej. Co znacznie utrudnia usytuowanie odpowiedzi na

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59

fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

pytanie o prawo do dziedzictwa kulturowego i sposobów zabezpieczania stanowisk archeologicznych przed turystyką masową i komercjalizacją. Podobnie jak rekonstrukcja debaty wokół form opozycji wobec centralizmu Limy i marginalizacji obszarów prowincji w polityce „kulturowej” Peru oraz kwestię „właściwej ochrony dziedzictwa archeologicznego” przed globalizacją i komercjalizmem,

W pracy dominuje ujęcie historyczne, zarówno odnoszące się do Machupicchu, innych zabytków, ekspedycji, archeologii peruwiańskiej, miasta stolicy Inków, wątków biograficznych, tworząc rodzaj kalendarium. Uwikłanie aktywności archeologicznej, kulturalnej, ekonomicznej z polityką występuje tylko w wąskim zakresie. Także instytucjonalno - prawne elementy działań podejmowanych w ramach polityki kulturalnej są bardziej formalne i statyczne niż analityczne. Dopiero pod koniec opracowania pojawiła się refleksja, iż uchwalone ustawy, konwencje, wydane rozporządzenia zmieniły infrastrukturę, ale nie zmieniały zasadniczo sytuacji w zakresie ochrony zabytków prekolumbijskich. W rozdziale drugim fragmentarycznie, bez całościowego ukazania sceny politycznej, systemu politycznego, ustroju, pokazano przykłady wykorzystania symboli, mitów do celów politycznych, kampanii wyborczych tylko wybranych kandydatów. Niestety nie pokazano w jaki sposób wyglądała kampania wyborcza konkurentów, ani jakie konkretnie były wyniki takich „inscenizowanych” kampanii. Także opisując instytucje i przepisy prawne skupiono się na ustawach, konwencjach, raz wspomniano jedno rozporządzenie i ich treści. Zabrakło analizy krytycznej, którą można zna, m.in., M. Krysińskiej-Kałużnej. Zabrakło informacji jakie podmioty polityczne lub społeczne, w jakiej formie i z jakim skutkiem inicjowały projekty ustawy. W jakim czasie wydawano przez wybrane organy przepisy wykonawcze i w jakim zakresie towarzyszyło tym aktywnościom budowanie wyspecjalizowanej administracji zdolnej do skutecznego działania np. w obronie zabytków. Prawie zupełnie pominięto kwestię praktycznej ochrony zabytków. Stwierdzenie że eksponaty znikają z wykopalisk, wystaw i muzeów – nie pokazuje procesu organizacji ochrony i zabezpieczenia. Zaś stwierdzenie „nieudolność administracji peruwiańskiej oraz niewystarczająca kontrola nad przestrzeganiem litery prawa”- to za mało jeśli celem było pokazanie sposobów zabezpieczenia zabytków. W pracy znajdują się kronikarskie konstatacje, niekiedy publicystyczne opisy, a także liczne powtórzenia tematyczne, co wskazuje pośrednio na brak przejrzystości i osłabia naukowy charakter pracy. Habilitantka często operuje ogólnymi terminami: „administracja”, „prezydent”, „rząd”, czasami podaje nazwiska prezydentów, ale nie ujawnia ani systemu administracyjnego Peru, ani schematu organizacyjnego, podziału administracyjnego i regionalnego kraju, struktury, zarysu systemu politycznego, partyjnego czy ustrojowego. Ogólnie wspomniano tylko, że pojawiły się ruchy na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego, ruchy ekologiczne, komitety ochrony przyrody.

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59

fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

Stwierdzenia, że opinia publiczna lub jakieś środowiska wyrażały takie lub inne stanowisko w kwestii np. Machupicchu nie zostały wzmocnione informacją, na jakiej podstawie doszło do sformułowania takich ocen, czy z danych ilościowych, czy szacunkowych. Najwięcej miejsca, poza opisami historycznymi, zajmuje prezentacja dyskusji, debat odbywających się w środowisku badaczy i akademickim.

Cechą charakterystyczną jest w pracy opis jednostkowych wydarzeń. Na przykład opisano jedną negocjację (będącą następstwem omówionego w pracy dyskursu na temat politycznych wpływów w prowadzeniu badań w Departamencie Cusco, ze szczególnym uwzględnieniem kryzysu jaki pojawił się między stroną peruwiańską a ekspedycją Bingham'a a później Uniwersytetu Yale o zwrot kolekcji z Machupicchu) między przedstawicielami uniwersytetu a przedstawicielami rządu Peru, bez zaprezentowania uczestników. Historię lokalnego sprzeciwu wobec budowy kolejki linowej, wspomniano ogólnokrajowy strajk generalny. Niestety nie wiadomo kto był liderem akcji, jaki procent obywateli wzięło w nim udział. Równie wąsko potraktowano debaty i promocje w mediach. Autorka podając przykłady nie precyzuje kto konkretnie i w jakiej formie, do jakich konkretnie organów wysuwał oskarżenia wobec „administracji centralnej”. Podanie nazwy jednej z grup Colectivo El Muro bez informacji o jej wpływie i sile społecznej, usytuowaniu w systemie życia społecznego i politycznego nie niesie większej wartości poznawczej. Wątpliwości budzi również posługiwanie się terminem „ewolucja”, „ewoluował” bez odniesienia, czy pojmowana jest jako kategoria badawcza czy słowo z języka potocznego. W pracy naukowej ma to znaczenie.

Omawiając wybrane kategorie, związane z zarządzaniem kulturą, polityką kulturalną, Autorka ograniczyła się do zaprezentowania głównie historycznego ujęcia oraz rekonstrukcji dyskursów, ograniczając własne stanowisko do kilku zdań. Zabrakło analizy krytycznej, dyskusji, polemiki naukowej. Habilitantka w pracy wskazanej jako osiągnięcie i autoreferacie posługiwała się kilkoma kategoriami z politologicznej siatki pojęciowej, ale bez ich wyjaśnienia. Wspomniane już pominięcie omówienia kategorii polityki kulturalnej, polityk publicznych państwa

Wydaje się, że Autorka uchyla się od dyskusji naukowej. Koncentrując się na przedstawieniu poszczególnych wydarzeń, czy treści konwencji i ustaw. Cechą zastosowanej przez Habilitantkę narracji są dookreślenia omawianych zagadnień, często na szerokim historycznym tle. Można powiedzieć, że wybrane zagadnienia zostały usytuowane precyzyjnie w ramach czasowych.

Temat własności dziedzictwa archeologicznego i praw do spuścizny kulturowej, formy instytucjonalne i jej ochrona wraz z, zapowiedzianym w autoreferacie, omówieniem instytucji i ochrony dziedzictwa prekolumbijskiego i pokazaniem kontekstu politycznego w badaniach archeologicznych,

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59

fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

prowadzonych ekspedycjach bardziej odnosi się do zarządzania kulturą, zarządzania polityką kulturalną niż polityką kulturalną policy.

Problematykę pracy wskazanej jako osiągnięcie można zaliczyć do w niewielkim stopniu eksplorowanych na gruncie nauk o polityce w przeciwieństwie do kulturoznawstwa (kulturoznawstwo międzynarodowe) czy etnologii, etnografii, archeologii. Na uwagę i na pozytywną ocenę zasługuje wartościowy, rozległy materiał faktograficzny, jaki został wykorzystany w pracy. Z uznaniem należy odnotować szeroki zakres problematyki, która stała się przedmiotem opisu i analizy.

Trzecia z publikacji, wskazanych przez Habilitantkę jako osiągnięcie to Projekt Qhapaq Nan. Wyzwania nowego modelu polityki wobec dziedzictwa kulturowego ludów tubylczych.

Celem badań była „analiza społecznego i politycznego wymiaru dziedzictwa kulturowego w odniesieniu do praw człowieka, pryncypiów polityki pluralizmu kulturowego oraz kształtowania nowej jakości relacji na linii państwo -ludność tubylcza”. Analiza aspektów statusu politycznego i praw kulturowych tubylców w wymiarze międzynarodowym i latynoamerykańskim oraz „społeczno – polityczne ujęcie i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w tym dziedzictwa kulturowego tubylców”. Jak sama Autorka stwierdziła celem nie jest „sama dyskusja nad zdefiniowaniem przedmiotu dziedzictwa kulturowego-i kto należy do ludów tubylczych”. Niemniej we wprowadzeniu poświęciła dużo miejsca na prezentację różnych definicji ludów tubylczych, jak i dziedzictwa kulturowego, posiłkując się przytaczaniem dyskusji na ten temat obecnej również w polskich publikacjach, m.in. M. Krysińskiej-Kałużnej, P. Trzcíńskiego, S. Szynkiewicza, J. Sosnowskiej czy B. Skwarskiej. K. Chołaszczyńskiego, A. Wierzbickiego, K. Kowalskiego, którzy to badacze w sposób przejrzysty dokonali analizy krytycznej różnych konstruktów definicyjnych , w tym zmian w definiowaniu przez organizacje i komisje ONZ, MOP. Habilitantka ograniczyła się do ich przedstawienia, zabrakło pogłębionej analizy krytycznej. Na przykład przytoczona krytyka definicji M. Cobo jest obecna w publikacjach na ten temat, podobnie jak informacja o głosach krytycznych definicji zamieszczonej w konwencji MOP, zwanej roboczą. Można powiedzieć, że historycznie przedstawiła sposoby definiowania kategorii powtarzając funkcjonujące w nauce konstatacje.

Co ważne nie zdefiniowała stosowanej w pracy kategorii polityka kulturowa. Nie wiadomo jak Autorka rozumie tę kategorię, w jakim zakresie jest tożsama z kategorią powszechnie występującą w literaturze przedmiotu- polityką kulturalną. Tym bardziej wydaje się to istotne, że pracę poświęcono przemianom polityki kulturalnej (z wertykalnej w horyzontalną, wzbogaconą o partycypację w zarządzaniu dziedzictwem kulturowym ludności rdzennej)., z modelu polityki scentralizowanej w zdecentralizowaną. W

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59

fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

pracy znajduje się więcej kategorii (polityka etniczna, etnopolityka, polityki publiczne, zarządzanie kulturą, współczesna polityka wielokulturowości, międzykulturowość), które wzajemnie się przenikają, ale ich przedstawienie nie przybrało przejrzystej odrębności, zależności czy wzajemnych uwarunkowań ani zdefiniowania. Habilitantka określiła precyzyjnie cezurę pracy na lata 2001-2018, która odzwierciedlała czas realizacji Projektu Qhapaq Nan w Peru i konsekwentnie się jej trzymała. Założyła, że Projekt Qhapaq Nan jest początkiem procesu odrodzenia etnicznego społeczności tubylczych. Projekt Qhapaq Nan stanowi punkt wyjścia do rozważań nad procesem odrodzenia rdzennych mieszkańców oraz pokazania wykorzystywania elementów ich dziedzictwa kulturowego w procesach demokratyzacji. Podjęła się próby – odpowiedzi na pytanie o własność Qhapaq Nan oraz podjęła się pokazania na tym przykładzie wykorzystania dziedzictwa kulturowego (jego elementów) do kształtowania pozytywnego wizerunku władzy a jednocześnie do kształtowania tożsamości narodowej oraz potencjału tkwiącego w Projekcie do realizacji koncepcji partycypacyjnej z udziałem ludności rdzennej. Stwierdzenie, że Projekt Qhapaq Nan od początku był polityczny wydaje się niezrozumiałe, podobnie jak użycie wyrażenia „Projekt-wpisywał się w formę polityki państwa. Pytanie, co Autorka miała na myśli?

W pracy dobrze opracowano historię Qhapaq Nan, w tym przygotowanie Projektu i podejmowane starania o wpisanie Szlaku Andyjskiego na listę UNESCO. Autorka skupiła się niepotrzebnie na prezentacji procedury wystąpienia do UNESCO o wpisanie na listę światowego dziedzictwa kultury, która jest znana i opisana w literaturze i dokumentach. Także opisano obowiązujące w przepisach międzynarodowych standardy odnoszące się i są zalecane a dotyczące statusu ludności tubylczej, stosując zbyt dużo cytatów dokumentów zamiast analizy krytycznej ich zawartości.

Wytyczne ONZ w zakresie implementacji praw ludów tubylczych uznano za pryncypia do nowego modelu polityki „kulturowej”, co zostało przeanalizowane na przykładzie, jak to określono „ewolucji działań realizowanych w ramach projektu Qhapaq Nan”. Dowodziła, że „pokazała powolną ewolucję polityki kulturowej Peru”. I tu pojawia się pytanie, czy termin ewolucja był użyty z języka potocznego, jako synonim zmian, czy Autorka miała na myśli kategorię badawczą, co zmienia sens zdań, w których ten termin został zastosowany.

Wystarczyło krótkie odwołanie do konwencji MOP, UNESCO, OPA. W zasadzie Autorka powtórzyła historię stanowiska poszczególnych reżimów w Peru w stosunku do ludności tubylczej, ich praw, praw kulturowych i możliwości decydowania o dziedzictwie kulturowym, i w pewnej mierze historię awansu społecznego i prawnego ludności rdzennej.

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59

fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

Przy omawianiu Qhapaq Nan bardziej skupiono się na stwierdzeniu występowania ciągłości osadniczej, ale bez podania konkretnych przykładów – „zachowane toponimy i różnego rodzaju narracje przekazów ustnych nawiązujących jeszcze do tradycji przedhiszpańskich stanowią świadectwo historycznej ciągłości osadniczej”. A przecież Szlak jest związany z wieloma tradycjami i sferą obrzędową. Ograniczono się do stwierdzenia, że użytkownicy przyznają się do słyszenia głosów i traktują jak świętą przestrzeń, wymieniono ceremonię pagoa Pachamama czyli składania ofiary dla Matki Ziemi oraz naprawie rytualnej mostu. Zabrakło informacji o tradycjach kultywowanych przez różne grupy ludności rdzennej, biorąc pod uwagę długość Drogi Inków.

W publikacji znalazły się: historia rewitalizacji zabytków, historia podróżników, którzy należeli do jednych z pierwszych, którzy zainteresowali się historią i procesami modernizacji dróg należących do Szlaku Andyjskiego. Pytanie, czy zamieszczone opisy musiały być tak szczegółowe. Wydaje się, że praca zyskałaby bardziej politologiczny charakter, gdyby Habilitantka skupiła się na procesach decyzyjnych zachodzących w polityce kulturalnej państwa, usytuowaniu poszczególnych organów władzy, organizacji ludności rdzennej w systemie politycznym, kategorii wpływu tych organizacji na scenę polityczną, a także umiejscowieniu stowarzyszeń indiańskich w stosunku do systemu partyjnego (w tym do partii politycznych), do administracji państwowej i samorządowej, ich możliwości oddziaływania zarówno na poziomie regionalnym, jak i centralnym. Zamiast systemowego przedstawienia Autorka dawkowała bardzo skromnie dane na ten temat, co znacznie utrudniło ustalenie faktycznej aktywności ludności rdzennej, na przykład ograniczonej przepisami prawa, ale posiadającej nieformalne wpływy. Tymczasem stwierdzono, że ludność tubylcza była mało aktywna. Także zapowiadane we wstępie zastosowanie analizy systemowej, ani nie zostało rozwinięte, ani nie widać w pracy jej zastosowania. Często też była mowa o „dyskursie między państwem a ludnością tubylczą” bez rozwinięcia ogólnych pojęć, a przecież w rekonstruowaniu polityki kulturalnej ważne jest ustalenie procedur decyzyjnych, wykonawczych i realizacyjnych.

W pracy zabrakło, zwłaszcza na początku krótkiej charakterystyki historii politycznej Republiki Peru, analizy demograficzno-socjologicznej różnych grup, w tym grup ludności rdzennej, wraz z wyznaniem, charakterystyką ich kultur, składających się na społeczeństwo Peru. Dopiero na stronie 67 pracy pojawiła się informacja, że Peru zamieszkuje 55 ludów tubylczych, z Andów, Amazonii, Metysi, Indianie Keczua, Ajmara, Biali, są też Afroperuwianie, nativo, Ashaninka, Awajun, Shipibo Konibo. Także o środowiskach indiańskich też informacje są bardzo ogólne, najczęściej używany jest termin „środowiska /organizacje tubylcze”. Na stronie 89 wymieniono jeden raz nazwy dwóch stowarzyszeń: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59

fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

Peruviańskiej Dżungli i Konfederację Narodowości Amazonii Peruviańskiej. Nic więcej na ich temat nie dowiadujemy się publikacji, chociaż omawiając procesy wstępne „inicjacyjne” partycypacji grup ludności tubylczej jest mowa o przedstawicielach tych środowisk, ale bez konkretnej informacji. Tymczasem ważne jest nie tylko ustawodawstwo peruviańskie, czy dopuszczało możliwość zrzeszania się i w jakiej formie organizacyjnej, np. ustawa o stowarzyszeniach, ale także sposób rekrutowania członków do takich organizacji, ustalenia, jak są liczne, jaki procent poszczególnych grup ludności, których jest 55, reprezentują, na ile są one reprezentatywne i skąd rekrutują się liderzy społeczni. Ważne byłoby też ustalenie ich usytuowania w systemie politycznym, partyjnym, w kategoriach wpływu politycznego lub około politycznego. Stwierdzenie, że przez rządy autorytarne słaba była mobilizacja polityczna i brak aktywności ruchów indiańskich, powinno być uzasadnione. Społeczności tradycyjne, zamknięte mają swoje cechy charakterystyczne i sposoby zachowań niezależne od reżimów. Poza tym brak aktywności społecznej czy politycznej rzadko jest efektem jednego czynnika. Można zadać pytanie o wykształcone normy zachowań przez całe dziesięciolecia i wielki, choćby władzy kolonialnej. Przytoczony w pracy przykład protestów ludności tubylczej związanych z zabieraniem ziemi - nie miały charakteru kulturowego tylko ekonomiczny, gospodarczy, finansowy. Podważenie podstaw życiowych był wystarczającym czynnikiem, aby pobudzić do działania, ale też w określonych warunkach mógł wzbudzić nieufność tubylców do państwa i jego organów. Poza tym doświadczenia wojen, rebelii, strajków zwykle szybciej emancypują grupy, które biorą w nich udział. Należałoby w ujęciu dynamicznym zwrócić uwagę na to, jak kształtowała się sytuacja populacji rdzennej ludności na przestrzeni lat, uwzględniając miejsce zamieszkania, wykształcenie, sposób gospodarowania, wiek, rodzaj wykonywanej pracy, wyznanie. Przecież nie są to grupy pozostające w status quo bez względu na przemiany polityczne, gospodarcze, technologiczne. W pracy jest informacja że pewna część tej ludności przeniosła się do miast. Interesujące byłoby ustalenie w jakim zakresie zmienił się jej sposób życia i w jakim zakresie i kiedy była gotowa do partycypacji w dziedzictwie kulturowym i w zarządzaniu nim.

Krytyczna ocena konserwatywnej scentralizowanej polityki kulturalnej reżimu politycznego Peru nie uwzględniała całokształtu uwarunkowań obiektywnych. Podobnie jak widoczna początkowo pochwała partycypacyjnej koncepcji, skądinąd zrozumiała, która wymaga wzięcia pod uwagę wielu czynników determinujących skuteczność określonej polityki kulturalnej. Początkowe koncentrowanie się na postulatach zawartych w konwencji, na dobrych rządach, czy nadaniu statusu prawnego ludności rdzennej bez właściwej ich interpretacji budził zaniepokojenie, gdyż samo ich ustanowienie nie jest równoznaczne z umiejętnością ich

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59

fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

skonsumowania. Liczne hasła na temat udziału w życiu społecznym i zarządzaniu dziedzictwem rodziło pytanie, o to czy według Autorki tylko bariery prawne uniemożliwiały aktywność grup rdzennej ludności. Część narracji nie odnosiła się do faktu, że akty prawne wyznaczają pewien kierunek, który następnie powinien zostać przekształcony w zwykle długi proces wdrażania. Opisom wydanych aktów prawnych, ustaw, konwencji towarzyszyła konkluzja że ochrona praw ludów tubylczych była polityczną fikcją, tak jakby ratyfikowanie konwencji lub zmiany w ustawodawstwie od razu zmieniały stan rzeczy. W końcowej części pracy pojawiło się stwierdzenie, że zmiana prawa nie zagwarantuje rdzennym mieszkańcom partycypacji w dziedzictwie kulturowym. że potrzebne są programy edukacyjne dla grup ludności rdzennej, polityka edukacyjna, dialogu, liczne inicjatywy, i wiele innych inicjatyw, aby doprowadzić do zmiany polityki państwa wobec dziedzictwa kulturowego ludności rdzennej. Pytanie czy do ewolucji tej polityki, jak zapewniła Autorka? Końcowa część pracy, odnosząca się do konkretnych inicjatyw Działu Partycypacji Społecznej w Limie, wydaje się być przez swój realizm bardziej wartościowa.

Praca rodzi wiele pytań, ze względu na obecność uogólnień i brak precyzji, niedopowiedzenia. Na przykład wspominając „masowe protesty w 2009 r. studentów, archeologów i pracowników instytucji kultury” nie podaje liczby osób biorących w nich udział, choćby szacunkowy. Pisząc o tym, że tubylcy zajmują niezwykle bogate w walory kulturowe terytoria, trzeba koniecznie odnieść się do poziomu świadomości tego bogactwa. Podobnie zarzut, że państwo odgórnie zdecydowało o umieszczeniu Szlaku na liście światowego dziedzictwa kulturowego musi zostać uzupełniony o informację, czy Droga Inków funkcjonowała w świadomości ludności rdzennej jako zabytek? Nie wiadomo również jaki procent dawnych zwyczajów jest kultywowany przez ludność rdzenną, tym bardziej że jej część wyemigrowała do miast. Także krytyka reżimu - fujimorizmu-, który wydawał koncesje międzynarodowym korporacjom wydobywczym - zupełnie zdawała się nie uwzględniać sytuacji gospodarczej, kryzysu, braku kapitału, które takie spółki mogły zapewnić, podobnie jak krytyka inicjatyw inwestycyjnych, podobnie jak zarzut rozwoju infrastruktury - wymagają rzeczowego uzasadnienia.

Konstrukcja pracy jest prawidłowa, spójna. Układ problemowo – rzeczowy, w większości osadzony w chronologii. Autorka omówiła strukturę pracy, wymieniając zawartość treściową. HabilitantKA posługuje się w pracy naukowym stylem językowym. Pracę cechuje poprawna stylistyka i widoczna dbałość o poprawność merytoryczną.

Od ubiegającej się o stopień naukowy Habilitantki wymaga się nie tylko znajomości literatury przedmiotu, ale i umiejętności dokonania krytycznej oceny zawartości poszczególnych tekstów oraz

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59
fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

scharakteryzowania źródeł. Autorka ograniczyła się do stwierdzenia że odwołuje się do „dokumentów i porozumień międzynarodowych w zakresie dziedzictwa kulturowego, polityki kulturowej, praw człowieka i praw ludności tubylczej, deklaracji i konwencji UNESCO , MOP, OPA oraz aktów prawnych i zapisów w ustawie zasadniczej obowiązujących na terenie Republiki Peru oraz dokumentów i materiałów informacyjnych Projektu Qhapaq Nan Oddział w Limie i Cusco oraz z Ministerstwa Kultury Peru oraz siedziby UNESCO w Limie”.

Stan badań obejmuje przytoczenie kilku prac, wyliczenie badaczy zajmujących się problematyką etnopolityki, polityki kulturowej oraz społecznego i politycznego dziedzictwa ludów tubylczych Peru , Ameryki Łacińskiej z zakresu nauk społecznych: X.A. Corronsa, A. Posern-Zielińskiego, W. Assiesa, R. Stavenhagena, J. Anai, R.Y. Fajardo, F.B. Aguirrego, R. Siedera, , S Disko, L. Smith, H. Silvermana, z wyróżnieniem obszarów tematycznych

Problematykę tej pracy wskazanej jako jednej z trzech stanowiących osiągnięcie naukowe jest trudno jednoznacznie ocenić. Warstwa analizy norm prawa międzynarodowego i krajowego była już analizowana i jest dostępna, podobnie jak liczne odniesienia historyczne. Natomiast za oryginalne należy uznać na polskim rynku opracowanie dotyczące Projektu Qhapaq Nan i efekt badań terenowych jakie Habilitantka odbyła w ramach stażu w Instytucie Studiów Peruwiańskich w latach 2016-2018 w Limie i Cusco.

Strona techniczna pracy nie budzi zastrzeżeń. Przypisy sporządzono poprawnie. Niewątpliwie świadczą o dobrym opanowaniu przez Habilitantkę opisywanej materii, spełniają rolę w zakresie informacyjnym i faktograficznych uzupełnień, a nawet funkcje przyczynkarskich komentarzy poszerzających wykład główny. Także bibliografia prawidłowo skonstruowana, podzielona na poszczególne działy. Strona formalna pracy jest poprawna warsztatowo. Zastosowana forma zapisu potwierdza merytoryczne i warsztatowe przygotowanie Habilitantki do pracy naukowej.

Założenia metodologiczne zostały w potraktowane bardzo schematycznie. Habilitantka stwierdziła że „łączy metodę instytucjonalno-prawną, poprzez analizę systemową, analizę treści i danych zastanych dokumentów, metodę historyczną. W pracy na stopień powinno się szczegółowo wyjaśnić podstawy metodologiczne pracy. Precyzyjnie omówić sposoby zastosowania poszczególnych metod do realizacji poszczególnych etapów postępowania badawczego i do zbadania jakich zagadnień zostały wykorzystane. Wyliczenie kilku metod, z obszaru nauk społecznych i humanistycznych, bez uzasadnienia, nie pozwala na jednoznaczną ocenę metodologicznego charakteru publikacji. Nie wskazano sposobów ich zastosowania. Zabrakło także szczegółowych odniesień do kategorii, które miały być poddane analizie. Niewystarczające

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59

fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

jest stwierdzenie, iż posłużono się analizą systemową. W treści pracy, o czym już wspomniano, nie widać zastosowania tej metody. Pominięcie kwestii metodologicznych może świadczyć o niewielkiej orientacji w tej materii. Politolodzy zwykle budują konstrukcje teoretyczne i weryfikują ich funkcje. Natomiast cenna, warta podkreślenia jest obserwacja Habilitantki i uczestnictwo w wydarzeniach organizowanych przez Dział Partycypacji Społecznej, jak i wywiady z przedstawicielami Projekt Qhapaq Nan w Limie i Cusco. oraz wnioski płynące z udziału w „wędrowce z historią i tradycją” po jednym z odrestaurowanych odcinków Szlaku. Ale i w odniesieniu do tak oryginalnych materiałów powinna znaleźć się informacja na temat sposobów weryfikacji pozyskanych danych. Habilitantka nie sprecyzowała kryteriów, przy pomocy których zamierzała dokonać bilansu omawianych działań, ani w jaki sposób dokona pomiaru skuteczności polityki kulturalnej, czy partycypacji w zarządzaniu dziedzictwem kulturowym.

Pracę cechuje przewaga opisu historii badań, konserwacji i zabezpieczenia Qhapaq Nan (Andyjskiego Systemu Dróg) i procedury wpisania na listę UNESCO. Oba obszary tematyczne były już przedmiotem eksploracji naukowych. Omawiając model polityki kulturalnej praktycznie Autorka odniosła się schematycznie jedynie do modelu scentralizowanego (wertykalnego), który przypisano reżimowi autorytarnemu i zdecentralizowanego (horyzontalnego), charakterystycznego dla reżimów demokratycznych. Szkoda, że nie pokazano innych teoretycznych koncepcji/modeli polityk kulturalnych lub ich empirycznych denominacji bardziej rozbudowanych, wskazujących na wielość uwarunkowań i czynników, które pokazują proces indywidualizacji w poszczególnych państwach, ze względu na ich odmienną, oryginalną historię, specyfikę polityczną, geograficzną, etniczną, narodowościową, społeczną, kulturową, obyczajową czy mentalną. Różne modele polityk kulturalnych mogą mieć zastosowanie w różnych reżimach. Taki sposób postępowania pozwoliłby na mniej schematyczne potraktowanie wskazań organizacji międzynarodowych w konwencjach i ustawach dotyczących uczestnictwa w dziedzictwie kulturowym poszczególnych grup i w jego zarządzaniu, co z pewnością wzbogaciłoby dyskurs.

W mojej opinii Habilitantka ma trudności z przeprowadzeniem analizy instytucjonalno-prawnej oraz z dostrzeżeniem procesów politycznych i związanych z nimi procesów decyzyjnych na różnych poziomach struktury państwowej i administracyjnej. Zabrakło analizy krytycznej, dyskusji, polemiki naukowej z zastosowaniem siatki pojęciowej politologicznej. I nie chodzi tu o sztuczne wyselekcjonowanie poszczególnych terminów. Ale na przykład o wyraźne rozgraniczenie polityki rozumianej jako *politicis* i policy w prezentowanych konstatacjach. Znaczące wydaje się pominięcie omówienia kategorii wybranych i omawianych polityk publicznych, sektorowych państwa. Nie przedstawiono także kryteriów oceny polityki

kulturalnej poszczególnych reżimów. Zabrakło prezentacji koncepcji teoretycznych modeli polityk kulturalnych państwa, uwarunkowań ideowopolitycznych, a zwłaszcza ekonomicznych, gospodarczych i finansowych, kierunków, zasad i instrumentów polityki kulturalnej oraz sposobów finansowania działalności mających wdrożyć ludność rdzenną w zarządzanie dziedzictwem kulturowym. Tu nie wystarczy stwierdzenie, że część akcji była finansowana z lokalnego budżetu. Jak już wspomniałam w pracy pominięto różnorodne determinanty odpowiedzialne za kształtowanie ostatecznej wersji/modelu polityki kulturalnej państwa. Poza charakterem reżimów politycznych, centralizacją polityki, w której Autorka upatrywała braku dostępu rdzennej ludności do własnego dziedzictwa kulturowego, pominięto wpływ procesów historycznych, społecznych, gospodarczych, ekonomicznych, ale też edukacyjnych, wpływu mediów na postrzeganie dziedzictwa kulturowego czy różnych kampanii społecznych (lub ich braku). Uchwalenie ustawy, wypracowanie treści konwencji, czy wydanie rozporządzenia na temat dziedzictwa kulturowego, praw kulturowych ludności rdzennej, mniejszości etnicznych, języka grup tubylczych czy regionalnych, podobnie jak utworzenie organów (np. Ministerstwa Kultury, czy organów regionalnych, komisji, itp.), nie może być jednoznacznie interpretowane jako gwarancja skutecznej polityki kulturalnej. Mentalność społeczeństwa, społeczności lokalnych, grup tubylczych, ale także decydentów politycznych różnych szczebli także ma znaczenie w procesie i sposobach realizowania polityki kulturalnej wobec grup ludności rdzennej i ich dziedzictwa kulturowego. Wydaje się, że Autorka uchyliła się od dyskusji naukowej w obszarze polityki, zarówno tej w wymiarze *politicis*, jak i *policy*, na poziomie centralnym, jak i regionalnym i lokalnym. Koncentrując się na przedstawieniu poszczególnych wydarzeń, inicjatyw, często na szerokim historycznym.

Zamieszczone w zakończeniu konkluzje mają charakter syntetyczny, zachowując pewien poziom ogólności. Zakończenie, podobnie jak wstęp, w pewnym zakresie spełnia przypisane mu funkcje konkluzji, tezewego (komentarzowego) podsumowania pracy, określenia w jakim stopniu zrealizowany został określony we wstępie cel badawczy i co realizacja ta przyniosła w sensie oryginalnych ustaleń, wkładu w naukę.

II. ocena pozostałego dorobku naukowego.

Pozostały dorobek naukowy oscyluje wokół problematyki polityki kulturalnej i wykorzystania dziedzictwa kulturowego w procesie kształt tożsamości narodowej Peru. Można wyróżnić podobszary: polityka etniczna, sytuacja ludności tubylczej i jej status społeczno-prawny w Peru, kreowanie nowych tradycji przez odwołanie do dziedzictwa prekolumbijskiego, polityka regionalna Peru.

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59

fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

Habilitantka wyszczególniła, prace powstałe po uzyskaniu stopnia doktora. Po uzyskaniu stopnia doktora Habilitantka opublikowała 10 rozdziałów w monografiach naukowych, w tym dwóch zagranicznych, poświęconych partycypacji ludów tubylczych, kształtowaniu ideologii narodowych i nacjonalizmu w Ameryce Łacińskiej, ochronie dziedzictwa archeologicznego. Poza tym opublikowała 12 artykułów w czasopiśmie naukowych, głównie w *Ad Americam Journal of American Studies* oraz *Studies In Ancient Art. And Civilizations*. Kilkanaście artykułów związanych z głównym obszarem badań odnoszących się do dziedzictwa prekolumbijskiego i polityki prowadzonej wobec dziedzictwa kulturowego ludów rdzennych zawierają w większości wprowadzenie, określenie celu i obszaru badawczego. Stanowią uzupełnienie osiągnięć naukowych Habilitantki. Zawierają wyraźne określenie celów, problemów badawczych, czytelne przedstawienie bądź to hipotez roboczych (postulatów, pytań badawczych). Natomiast nie zawierają opisu metod jakie zostaną wykorzystane w postępowaniu badawczym. Przedłożone do oceny artykuły mieszczą się w standardowej wielkości. Charakteryzują się, podobnie jak pozostałe artykuły, poprawnym stylem i klarownością wypowiedzi. Natomiast nie posiadają precyzyjnie sformułowanych metod badawczych. Poszczególne artykuły cechuje spójność tematyczna i strukturalna. Sposób prezentacji analizowanych zagadnień, jak i zastosowanej (choć nie wyartykułowanej) metodologii pozwala większość z nich przypisać do kanonu nauk o kulturze, a tylko w niewielkim stopniu do nauk polityce. W sposób merytoryczny prezentują zamierzenia badawcze. Artykuły autorstwa Habilitantki są rzetelnymi opracowaniami, wielokrotnie opartymi na materiałach źródłowych, dobrze podbudowane również literaturą głównie obcojęzyczną, i zasługują na uznanie. Można powiedzieć, że krótkie formy, czyli artykuły są zdecydowanie mocniejszą stroną narracji naukowej Habilitantki.

Tematyka kilku artykułów, związanych z działalnością dydaktyczną, wiąże się z dziejami Polonii i pluralizmem religijnym w Ameryce Łacińskiej. Artykuły te mieszczą się w standardowej wielkości. Charakteryzują się poprawnym stylem i klarownością wypowiedzi, ale nie zawierają wyraźnie zaznaczonego wstępu merytorycznego, czy charakterystyki źródeł ani nie posiadają precyzyjnie sformułowanych hipotez, pytań ani metod badawczych.

W przedstawionej dokumentacji znalazły się informacje pozwalające na pełną ocenę osiągnięć naukowych Habilitantki zgodnie z kryteriami oceny zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 (Dz U. z 2011 nr 196, poz. 1156 w paragrafie 4 i 5. Przywołane wyżej Rozporządzenie w paragrafie 3 wyraźnie stwierdza, że w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w obszarze nauk społecznych wymagane jest wskazanie autorstwa lub

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59

fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

współautorstwa publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie JCR lub na liście ERIH. W paragrafie 4 cytowane Rozporządzenie wymaga wskazania sumarycznego IF publikacji naukowych, liczby cytowań publikacji, indeksu Hirscha. Habilitantka podała sumaryczny IF i liczbę cytowań.

Google Scholar, cytowania 21, autocytowania 7

Academia.edu, wskaźnik Public Mentions:98

Informacja o posiadanym indeksie Hirscha

Google Scholar: h-indeks 3

Informacja o liczbie punktów MNiSW

Artykuły naukowe 169 pkt

Rozdziały w monografiach :80 pkt

Monografie: 180 pkt

Redakcje naukowe: 33 pkt

III. Ocena osiągnięć dydaktycznych, aktywności organizacyjnej, popularyzatorskiej oraz aktywności w zakresie współpracy międzynarodowej.

Dr Marta Kania, jest magistrem kulturoznawstwa, ze specjalnością stosunki etniczne i migracje międzynarodowe oraz magistrem archeologii ze specjalnością archeologii Polski i powszechnej oraz archeologii śródziemnomorskiej. Zajmuje się badaniem dziedzictwa kulturowego na terenie Ameryki Łacińskiej oraz, instytucjonalnymi sposobami ochrony dziedzictwa prekolumbijskiego w Peru, etnopolityką i polityką kulturalną, współpracą międzynarodową państw z infrastrukturą inkaską. Najbardziej obszernym obszarem badawczym pozostaje problematyka dziedzictwa kulturowego w Ameryce Łacińskiej, jego ochroną, zarządzania nim i restytucją dóbr z niego płynących, zwłaszcza dziedzictwa kulturowego ludności rdzennej.

Habilitantka rozpoczęła badania naukowe od przygotowania w 2002 r. pracy magisterskiej na kierunku archeologia (Wydział Historyczny UJ) i w 2003 r. pracy magisterskiej na kierunku kulturoznawstwo (Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ) oraz w. Pracę badawczą rozpoczęła w 2008 r. w Katedrze Ameryki Łacińskiej, w Instytucie Amerykanistyki i Studiów Polonijnych, na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ na stanowisku asystenta z doktoratem, a w 2011 r. w Zakładzie Ameryki Łacińskiej, w Instytucie Amerykanistyki i Studiów Polonijnych, na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ na stanowisku adiunkta. Stopień naukowy doktora nauk

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59

fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

humanistycznych w zakresie archeologii otrzymała na podstawie rozprawy doktorskiej Pt. „Archeologia i nacjonalizm w Peru w I połowie XX w”, pod kierunkiem prof. dr hab. Adama Walaszka.

Habilitantka uczestniczyła aktywnie, wygłaszając referaty, po uzyskaniu stopnia doktora, w 14 krajowych konferencjach i kongresach naukowych, i w 17 międzynarodowych, z których 7 odbyła się w Polsce. Wygłosiła łącznie 36 referatów. Była 9 razy koordynatorem i moderatorem paneli konferencyjnych., przeprowadziła 5 razy gościnne wykłady w zagranicznych instytucjach naukowych . Była siedmiokrotnie przewodniczącą/członkinią w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych i międzynarodowych. Brała udział w trzech międzynarodowych projektach badawczych, w jednym była kierownikiem. Aktualnie także bierze udział w roli wykonawcy w kolejnym grantie naukowym. Jest członkinią Polskiego Towarzystwa Studiów Latinoamerykańskich. Odbyła cztery staże zagraniczne naukowe.

Jest członkiem rady naukowej pisma „Indigena. Przeszłość i współczesność tubylczych kultur amerykańskich”. Była dwukrotnie redaktorem naukowym recenzowanych monografii zbiorowych. Była też Redaktorem Kierującym numeru specjalnego czasopisma Ad Americam Journal of American Studies, vol.17, 2016. Była także redaktorem naukowym materiałów konferencyjnych.

Działalność dydaktyczna

Prowadzi zajęcia z Historii Ameryki Łacińskiej, Ludność rdzenna Ameryk, Dzieje Polonii w Ameryce Łacińskiej. Organizowała wyjazdy studyjne związane tematycznie, m.in., ze zróżnicowaniem religijnym w Ameryce Łacińskiej oraz tematyczne seminaria oraz kursy na temat ludności rdzennej Ameryki Łacińskiej na UJ oraz na UW. Prowadziła także w latach 2013-2016 wykłady dla studentów obcojęzycznych. Brała również udział w pracach przy opracowaniu nowego programu studiów licencjackich i magisterskich. Jest recenzentką 24 prac dyplomowych. W przedstawionej dokumentacji nie ma informacji o opiece nad magistrantami.

Dr Marta Kania była również aktywna w obszarze stricte administracyjnym (wsparcie internacjonalizacji UJ i Instytutu Amerykanistyki. Od roku ak. 2011-2012 jest przedstawicielką Instytutu Amerykanistyki ds. Rektorskiego Funduszu Rozwoju Dydaktyki Ars Docendi. Pełniła szereg funkcji, w tym reprezentantki UJ w konsorcjum uniwersytetów europejskich, vice-Chair Latin America, koordynatorką programu BE_a_Doc. Brała udział w organizowaniu konferencji i spotkań roboczych mających na celu ustalenie współpracy i wspomoczenie procesów akredytacji uczelni latynoamerykańskich . Inicjowała także współpracę i umowy bilateralne między UJ a uczelniami meksykańskimi, w Peru, Kolumbii, Chile Argentynie. Poza tym zajmowała się opracowaniem materiałów promocyjnych na targi edukacyjne i koordynatorką działalności kół naukowych w kolejnych edycjach Festiwalu Nauk Krakowie. Habilitantka

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59

fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

była również aktywna w działalności popularyzującej naukę na Uniwersytecie Pedagogicznym, w Instytucie Katalizy Fizykochemii PAN Krakowie, udział edycjach Dni Latinoamerykańskich. W 2011, 2014 otrzymała nagrody JM Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego za osiągnięcia naukowe a w 2019 nagrodę zespołową za osiągnięcia organizacyjne.

Konkluzja,

Recenzent w postępowaniu habilitacyjnym, na podstawie art.16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. W Dz. U. z 2016 r. poz. 1311) musi również ocenić, czy od czasu uzyskania stopnia doktora Habilitantka legitymuje się osiągnięciami naukowymi, które stanowią znaczny wkład Habilitantki w rozwój dyscypliny nauk o polityce. Czy wyniki jego badań upoważniają do stwierdzenia, że w jego karierze naukowej, w ciągu ostatnich lat dokonał się znaczący postęp jakościowy. W mojej ocenie publikacje wskazane jako osiągnięcie naukowe, jak i pozostałe osiągnięcia badawcze mieszczą się w kryteriach sformułowanych przez Ustawodawcę w zakresie nauk o kulturze niewielkim stopniu w zakresie nauk o polityce. Habilitantka jest badaczem nauk o kulturze. Posiada duży dorobek naukowy, wręcz imponujący w tej dyscyplinie. Natomiast dorobek naukowy w obszarze nauk o polityce, z zakresu której zamierza uzyskać kolejny stopień naukowy budzi wątpliwości, przede wszystkim ze względu na brak ujawnienia znajomości siatki pojęciowej i metodologii, podjęcia dyskursu w tej dyscyplinie.

Publikacje wskazane przez Habilitantkę jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art.16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. W Dz. U. z 2016 r. poz. 1311 w postępowaniu habilitacyjnym wpływają na pewien sposób na rozwój nauk o polityce, mając na uwadze uzupełnienie wiedzy w zakresie związków występujących między polityką a archeologią oraz elementami zarządzania polityką kulturalną państwa jako polityki sektorowej państwa. W przedstawionych do oceny pracach dominuje narracja opisowa, osadzona w historii przytoczonych wydarzeń, analiza treści, analiza instytucjonalno-prawna, które, posłużyły do refleksji przyczynowo-skutkowej prowadzonej polityki wobec dziedzictwa kulturowego i statusu ludności rdzennej w Peru oraz prognoz odnoszących się do potencjalnych kierunków i sposobów realizacji polityki kulturowej.

Habilitantka w umiejętny sposób potrafiła wykorzystać metodę historyczną oraz biograficzną do zaprezentowania skomplikowanej, ze względu na liczne konotacje, charakter kontekstowy, podtekstowy,

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII

ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59

fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

materii, jaką są uwarunkowania polityki kulturalnej Peru. Słabością pracy stanowią kwestie metodologiczne, brak precyzyjnych założeń. W mojej ocenie całościowe rozstrzygnięcie wskazanych problemów badawczych wymaga niewątpliwie uzupełnienia warstwy opisu, o krytyczną analizę instytucjonalno-prawną, analizę decyzyjną i analizę systemową. Reasumując ocenę prac uznanych za osiągnięcie mimo wskazanych uchybień, dr Marta Kania przyczyniła się do wypełnienia luki w naukowym piśmiennictwie. Wartość pracy sytuuje się w przedstawieniu zebranego materiału. Za ewidentny walor oryginalności można uznać temat badawczy, łączący archeologię i politykę w pracy „Prekolumbijski image Peru. Rola archeologii i dziedzictwa inkaskiego w kształtowaniu peruwiańskiej tożsamości narodowej”. Praca wypełnia lukę w polskiej literaturze przedmiotu. Ta publikacja broni się precyzyjnie wybranym polem badawczym. W polskiej literaturze przedmiotu nie ma tak obszernej publikacji na temat archeologicznych związków z polityką w Peru, przedstawionej na szerokim historycznym, tle. Posiada wartości poznawcze, rozszerza wiedzę faktograficzną. Cechuje ją spójna narracja, umiejętnie formułowane myśli. I niewątpliwie, mimo interdyscyplinarnego ujęcia, zawiera politologiczny punkt widzenia. Tę pracę rekomenduję do obszaru nauk o polityce.

Pozostałe dwie publikacje, „Machupicchu: między archeologią i polityką” i „Projekt Qhapaq Nan. Wyzwania nowego modelu polityki wobec dziedzictwa kulturowego ludów tubylczych” z wybranym i zrealizowanym polem badawczym bardziej sytuują się w obszarze kulturoznawstwa międzynarodowego, kulturoznawstwa, etnologii, nauk o zarządzaniu kulturą. Przytoczone fakty, zjawiska w aspekcie interpretacyjnym, komentarzowym opatrzone konstatacjami funkcjonującymi w obiegu naukowym. Jak na wymogi przewodu habilitacyjnego realizacja poszczególnych problemów objęła ich opis i analizę, mimo że w niewielkim stopniu zostały one wkomponowane w naukową dyskusję nad modelami uprawiania polityki kulturalnej w obszarze nauk o polityce, co wcześniej omówiono. Widoczna jest w pracach umiejętność komprimowania wypowiedzi.

Po wnikliwym przeglądzie całości dorobku Habilitantki, biorąc pod uwagę zarówno poziom prac do dorobku habilitacyjnego, jak i przygotowanie dydaktyczne, stwierdzam, że stanowi on podstawę do kolokwium habilitacyjnego w zakresie nauk o kulturze.

Barbara Rogowska